

Anica Perpar

NAD ČIM NAJ SE PRITOŽUJEM?

Z računalnikom slabo rokujem (mož: to zna vsak vosu, kdaj se boš naučila?). Tako mi pesmi in tekste vnašata vanj hčeri ali mož. Kadar kaj potrebujem, prosim enega od njih, da požgečka računalnik in natisne določeno stvar. Nekega dne prosim za tovrstno uslugo moža. Slišim, kako iz knjižnice sprašuje hčer:

»Pod kakšno šifro vlagáš mamine stvari?«

Hči zavpije iz svoje sobe: »Poglej pod bulšit!«

Slišim, kako se mož hahlja. Šla bi se razburjat. Šla bi pokazat, da sem užaljena, ker imajo grd odnos do tega, čemur B. M. Zupančič pravi obrestno obrestna mera metafizično bogatih. Pa ne grem.

»Sama si si kriva!« si rečem v tonu svojega osnovnega poklica. Začela si objavljati pri štiridesetih. Res je, da si vedno kaj pisala. Toda pisanju nisi posvetila svojega srca in svojega življenja. Najprej si prekršila tiho zaobljubo in se poročila. Potem si hotela otroke. Gradila si hišo, jo opremljala, pospravljala. Kuhala. Velikodušno dovolila možu na vsakršna potovanja in izpopolnjevanja. Likala. Sadila krompir, sejala radič in solato. Ometala pajčevino in brisala prah. Avtomobila nisi prala, zato pa si bila dolga leta vestalka peči za centralno gretje.

Skoraj na skrivaj (gotovo pa zelo obotavljivo) si začela pisati. Najprej si objavljala v revijah za otroke. S prižiganjem luči in nočnim tipkanjem si prepodila moža iz spalnice. Pisalne mize ne potrebuješ. Sediš sredi postelje s pisalnim strojem na kolenih in se greš pesnico. Ob vzglavju postelje imaš leseno klop založeno s knjigami, brez katerih ti ni živeti.

V sobo prihajajo tvoji bližnji. Sprašujejo po večerji, po sveži srajci, založenih stvarih... Glasno telefonirajo, se smejiijo in jezijo. Hčeri se s trebušnimi skoki mečeta na posteljo. Če ob vznožju leži pes, renči ali živčno laja. Napisano polagaš na sosednje vzglavje. Liste vlagáš v mapo, mapo spravljáš v predal. Sam bog ve, kdaj boš spet brala napisano. In če ti bo takrat izkazana milost dobre presoje.

Ko sem začela pošiljati prispevke različnim uredništvom, nisem premišljevala o Ljubljani kot o mestu »vseh možnosti« in o Logatcu kot provinci. Spominjam se seveda, kako je Jolka Milič občutila oddaljenost od Ljubljane in kako je duhovito opozarjala nanjo. Gospa Jolka me vedno spomni na Meryl Streep iz filma Moja Afrika. V začetku filma je prizor, ko pridrvi Meryl, iščoč svojega soproga, v moški klub, pa jo zgroženi vržejo ven. V enem od zaključnih prizorov pa jo možje v znak priznanja (enakovrednosti?) povabijo na pijačo. Zdi se mi, da gospa Jolka v slovenskem literarnem klubu tega prizora še ni doživela.

Vsi drugačni, vsi enakopravni pač v slovenskem literarnem ustvarjanju ne velja. Vsem pišočim pa se že od nekdaj dogajajo krivice. Kot drevesnim semenom,

ko na jesen padajo z vej. Krivi veter jih spiha v nerodovitne skalne razpoke. Nekatera semena padejo na vrtno gredico ali na kompostišče. Želod bo pojedla veverica. Letalce s platane bo zaneslo na cesto, kjer bodo povoženi obležali v blatu. Moja mama je posadila limonovo pečko in zrasel je limonovec. Lani smo ga raznašali po literarnih večerih: potrpežljivi gospod Poniž, ki je v uvodnih besedah razmišljal o trenutku slovenske poezije, hčeri, ki sta brali pesmi, sama sem se trudila s komunikacijo in mož je bil prostovoljec za volanom. Limonovec smo prodali, dobila sem tudi svoj honorar, ki mi je bil poslan v obliki knjig.

Ljubljano imam rada in imam jo pred nosom, kljub temu poredko hodim v prestolnico. Grem si ogledat Almo oziroma odlično Polono Vetrih. Grem na Cicibanovo petdesetletnico, kjer srečam Lojzeta Krakarja. Samoten, brez čaše v roki, hodi naokrog, kakor da nekoga išče. S kolegico ga radovedno gledava. Nobene hude slutnje ni v zraku...

Nobene hude slutnje ni v zraku, ko se z očetom poslavljava na avtobusni postaji v Tolminu.

»Drži se, čéča!« klíče za mano, ko stopam v avtobus. Dolgo si mahava. In poslednjič. Čez nekaj dni dobim obvestilo o njegovi smrti. Ko brišem prah z njegovih knjig, odprem Pregljeve Tolmince. Preberem očetov zapis: to knjigo sem kupil z dobitkom od ekspresne loterije. Dobrim naključjem pravimo sreča.

Kakšno srečo si imela ti, Alma, ko se je v tvojem drobnem telesu naselil tako velik duh in je to telo celo zmoglo dohajati tvojega duha?

Naj končam z resignacijo? Ne morem. V življenju se mi je dogodilo dovolj lepih stvari. Časi, ko so preganjali in sežigali čarovnice, so tudi mimo. Nad čim naj se torej pritožujem?

Logatec, 3. 2. 1996